

Minister van Justitie

H.PENNE

HP/2009/2910

KAMERCOMMISSIE JUSTITIE

Dinsdag 10 november 2009

Vraag 16074-16077
16091, 16247-

Vragen Clotilde NYSENS, Mathias DE CLERCQ en Mia DE SCHAMPHELAERE en Katrin JADIN over de omzetting van de Europese databewaringsrichtlijn.

Ontwerp van antwoord

De vragen hebben betrekking op dezelfde problematiek en worden dan ook samen behandeld.

Nog eens alles op een rijtje:

- Vooreerst dient opgemerkt dat het hier gaat om de omzetting van een Europese richtlijn in de nationale wetgeving. Het betreft dus een verplichting voor België (Cfr.vraag 2 van Jadin).

Het Europees Parlement en de Raad hebben immers op 15 maart 2006 Richtlijn 2006/24/EG aangenomen betreffende de bewaring van gegevens die zijn gegenereerd of verwerkt in verband met het aanbieden van openbaar beschikbare elektronische communicatiediensten of van openbare communicatienetwerken.

Deze richtlijn werd gepubliceerd in het Publicatieblad van de Europese Unie van 13 april 2006. De inhoud kan dus door iedereen geraadpleegd worden (antwoord op vraag 2 van Nyssens)

Europa achtte de bewaring van deze gegevens noodzakelijk in de strijd tegen terrorisme en de georganiseerde misdaad - zie inleidende overwegingen nrs. 7 tot en met 10 (antwoord op vraag 4 van Nyssens).

- Een voorontwerp van wet houdende wijziging van o.m. artikel 126 van de wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie en een ontwerp van Koninklijk Besluit, werden voorbereid in de schoot van het NOT (Nationaal Overlegplatform Telecommunicatie) en maken momenteel het voorwerp uit van besprekingen tussen de meerderheidspartijen in de regering.

De wet op de informaticacriminaliteit van 28 november 2000 legde voor het eerst een wettelijke basis vast voor de bewaring van identificatiegegevens en oproepgegevens door operatoren (zie artikel 14 van deze wet, dat artikel 109ter, E van de wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven in die zin aanpast). Dit artikel werd later geschrapt en vervangen door artikel 126 van de wet betreffende de elektronische communicatie, dat in zijn huidige vorm al een minimum bewaartermijn van 12 maanden en een maximum bewaartermijn van 36 maanden oplegt voor de openbare telefoniedienst.

La directive européenne prévoit un délai de conservation de minimum six mois à maximum 24 mois.

L'avant-projet de loi prévoit une durée de conservation de 12 mois pour les opérateurs fournissant un service de téléphonie fixe accessible au public, un service de téléphonie mobile accessible au public, un service d'accès à l'Internet, un service de courrier électronique ou un service de téléphonie par Internet, conservent les données de trafic, de localisation et les données d'identification.

Wat het gebruik van internetdiensten betreft, voorziet de richtlijn enkel in de bewaring van de

verkeersgegevens voor email en internettelefonie. Het voorontwerp van wet sluit hierbij volledig aan. In antwoord op de vraag van Mathias De Clercq kan ik dus bevestigen dat webbrowsinggegevens niet worden bewaard en er dus geen algemene registratie is van het surfgedrag.

Er wordt veel geschermd met het gegeven van onrechtmatige inbreuk op de privacy.

Desbetreffend wens ik toch te onderstrepen dat de teksten die voorliggen volledig conform zijn aan het advies van de privacycommissie uitgebracht op 1 juli 2009 (advies nr. 20/2009) en dat u kunt nalezen op de website van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer. (http://www.privacycommission.be/nl/docs/Commission/2009/advies_20_2009.pdf)

De privacycommissie, toch dé instantie die waakt over de privacy, bracht een gunstig advies onder voorwaarden uit over zowel het voorontwerp van wet als het ontwerp van Koninklijk Besluit.

De voorwaarden die de Commissie stelde betroffen onder meer een bewaartermijn van 12 maanden, gekoppeld aan een tweevoudige evaluatie (een jaarlijkse statistische evaluatie en een grondige inhoudelijke evaluatie die twee jaar na de inwerkingtreding van de wet aan het Parlement zal worden voorgelegd), en de vernietiging van de bewaarde gegevens.

Het voorontwerp van wet en het ontwerp van Koninklijk Besluit komen aan al deze voorwaarden tegemoet.

Ook de regeling enerzijds bij wet en anderzijds bij Koninklijk Besluit kon de goedkeuring wegdragen van de privacycommissie:

“ De commissie stelt vast dat in het voorontwerp van wet de categorieën van te bewaren gegevens duidelijker worden gedefinieerd. De uitwerking ervan via KB kan worden gevolgd, ermee rekening houdend dat de werking van het voorontwerp van wet en het ontwerp van KB zullen worden geëvalueerd, en dat een eventuele wijziging van het KB moet worden vastgesteld na overleg in de Ministerraad en na advies van de privacycommissie en het BIPT.” (zie nr. 12 van advies).

De essentiële bepalingen zijn opgenomen in de wet (o.m. de bewaarduur, de categorieën van gegevens die dienen bewaard, voor welke doeleinden) de technische en concrete uitwerkingen in een Koninklijk Besluit, om een snellere update mogelijk te maken in functie van de technologische evoluties.

Ook de noodzaak voor het bewaren van bepaalde gegevens die niet zijn opgenomen in de richtlijn, werd grondig door de privacycommissie onderzocht.

Per categorie van gegevens werd verduidelijkt welke gegevens bijkomend dienen te worden bewaard en waarom.

Deze bijkomende gegevens hebben voornamelijk betrekking op identificatiegegevens en zijn noodzakelijk gezien op het internet vaak – en vooral door de criminelen – gebruik wordt gemaakt van valse identiteitsgegevens. Het bewaren van gegevens in de strijd tegen de criminaliteit heeft geen enkele zin als de reële gebruiker niet kan worden geïdentificeerd. Indien de lijst van de Europese richtlijn, die in spoedtempo werd opgesteld, niet wordt uitgebreid met een beperkt aantal gegevens wordt de effectiviteit van de dataretentie ondergraven.

De commissie stelde:

“ Op basis van de voormelde gegevens, meent de Commissie dan ook te kunnen besluiten tot het gerechtvaardigd karakter van de voorgenomen verwerking. Dit evenwel op voorwaarde dat binnen afzienbare tijd een evaluatie doorgaat, waarbij de noodzaak voor de verwerking van deze gegevens opnieuw dient te worden geëvalueerd.” (zie nr. 14 advies).

Desbetreffend nog een randopmerking: de beweging tegen de omzetting van de datarichtlijn is reeds eerder gestart, meer bepaald in het kader van de openbare raadpleging georganiseerd door het BIPT. De teksten zijn sindsdien echter fundamenteel gewijzigd en de vraag stelt zich of zij wel in bezit zijn van de laatste versie.

Als besluit en in antwoord op de vraag van Mathias De Clercq kan ik dus bevestigen dat de

Europese richtlijn voldoende 'privacy-vriendelijk' werd omgezet.

- Mia De Schamphelaere stelt de vraag naar welke instanties toegang hebben tot de bewaarde gegevens.

Ik ben blij dat deze vraag wordt gesteld. Dit laat mij toe een en ander in een juist daglicht te stellen.

De dataretentiegegevens dienen bewaard met het oog op toekomstige strafrechtelijke onderzoeken.

Op het moment van de bewaring is er, in de meeste gevallen, nog geen onderzoek aan de gang, en indien dit wel zo zou zijn dan is in principe de operator daar niet van op de hoogte.

De operator kan onmogelijk een selectie maken (bv. persoon X mailt op eenzelfde dag naar zijn moeder en zijn medecompaan in drugshandel. Waarschijnlijk zal alleen de tweede mail relevant zijn in kader van eventueel later drugsonderzoek maar eerste mail kan dit ook zijn indien bijvoorbeeld moeder wordt vermoord. Vergeten we ook niet dat inhoud van mail niet wordt bewaard).

M.a.w. alle gegevens opgesomd in wet en KB dienen bewaard te worden, omdat men nog niet weet voor welke feiten die eventueel gebruikt zullen zijn.

Iets geheel anders is de TOEGANG tot de bewaarde gegevens.

De toegang tot de bewaarde gegevens wordt geregeld door de wet.

Het huidige artikel 126 van de wet op de elektronische communicatie voorziet dat dataretentie dient te gebeuren *"met het oog op het opsporen en de beteugeling van strafbare feiten, met het oog op de beteugeling van kwaadwillige oproepen naar de nooddiensten en met het oog op het onderzoek door de ombudsdienst voor telecommunicatie naar de identiteit van de personen die kwaadwillig gebruik hebben gemaakt van een elektronische communicatienetwerk of -dienst."*

Voor elk van deze doeleinden bestaat een specifieke wettelijke basis. Voor wat betreft het opsporen en beteugelen van strafbare feiten is deze wettelijke basis de artikelen 46bis en 88bis van het Wetboek van Strafvordering. In deze artikelen wordt bepaald in welke gevallen de gerechtelijke autoriteiten gegevens kunnen opvragen bij de operatoren.

In ons land hebben enkel magistraten (procureur – onderzoeksrechter) – in buitenland vaak de politiediensten zelf - toegang tot die gegevens.

Er dient een strafrechtelijk onderzoek geopend te zijn en de maatregel kan alleen worden bevolen mits schriftelijke motivering en voldaan is aan de gestelde subsidiariteit- en proportionaliteitsvoorwaarden.

- Wat betreft de bescherming van het beroepsgeheim van advocaten en geneesheren, dient opgemerkt dat de verplichting tot het bewaren van gegevens enkel van toepassing is voor de gegevens voor identificatie van de eindgebruikers en de verkeers- en locatiegegevens. De inhoud van de communicatie wordt niet bewaard. Om deze te onderscheppen dient men een beroep te doen op artikel 90ter en volgende van het Wetboek van Strafvordering, waarin een specifieke bescherming is opgenomen voor communicatie die valt onder het beroepsgeheim. Die specifieke bescherming geldt dan naast de gewone wettelijke bescherming van het beroepsgeheim.

Overigens blijft ook de specifieke wettelijke bescherming van het bronnengeheim van journalisten onverkort gelden: de bescherming van het bronnengeheim van journalisten wordt immers gegarandeerd door artikel 5 van de wet van 7 april 2005 tot bescherming van de journalistieke bronnen: *"Gegevens die betrekking hebben op de informatiebronnen van de personen bedoeld in artikel 2, mogen niet het voorwerp uitmaken van enige opsporings- of onderzoeksmaatregel, tenzij die gegevens kunnen voorkomen dat de in artikel 4 bedoelde misdrijven worden gepleegd, en met naleving van de daarin bepaalde voorwaarden."* De wet van 7 april 2005 is een bijzondere wet, die toepasselijk is ongeacht de wetgeving waarmee hij wordt geconfronteerd. Dit werd overigens met zoveel woorden bevestigd door de vorige Minister van Justitie naar aanleiding van de besprekingen van de wet van 27 december 2005 in de Senaatscommissie Justitie (zie Parl. St., Senaat, 2005-

2006, 3-1491/3, p. 56).

Volledigheidshalve dient nog opgemerkt dat de telefoniegegevens nu al worden bewaard, zonder dat dit als een inbreuk wordt beschouwd op het beroeps- en bronnengeheim.

...